

Arriola sailburuak berretsi egin du 'Garraio publikoaren aldeko apustua Euskadiko mugikortasuna egituratzeko ardatza bezala' Euskotrenen 40. urteurrenean

- **Euskotrenek aldi baterako erakusketa bat antolatu du Atxurin, sozietate publikoaren ibilbidea erreparatzeko eta herritarrei garraio publikoaren bilakaeran garrantzi historiko handia duten elementuak hurbiltzeko (altzariak, ibilbideko kartelak, erlojuak, farol eta telefono eramangarri zaharrak, maketak, etab.).**
- **Amarako Topoko geltokiak ere, laster, antzeko erakusketa bat hartuko du**

1982ko maiatzaren 24an, Eusko Jaurlaritzak sozietate publiko berri bat sortzea onartu zuen: Eusko Trenbideak/Ferrocarriles Vascos, S.A., 1978 eta 1979 artean administrazio zentralak transferitutako zabalera metrikoko trenbideen kudeaketa errazteko. Maiatzean, beraz, 40 urte bete dira lau hamarkadatan zehar Euskotren Euskadiko erreferentziako garraio-operadore bihurtu duen lehen bultzada publiko hartatik. Gaur egun, bost trenbide, metro-linea bat, Larreinetako funikularra, bi tranbia-zerbitzu (Bilbo eta Gasteiz) eta hainbat autobus-linea kudeatzen dira Bizkaian eta Gipuzkoan. Euskotrenek, kalitatean, jasagarritasunean, eraginkortasunean eta segurtasunean oinarritutako zerbitzu publikoaren eskaintzarekin, urtean milioika pertsonaren joan-etorrien beharrak asetzen ditu.

Euskadiko mugikortasuna egituratzeko ardatz gisa garraio publikoaren aldeko apustu irmoa aitortu eta berresteko asmoz, Atxuriko geltoki zaharrea – Euskotren sozietate publikoaren egoitza nagusia eta Euskal Trenbide Sarea-Red Ferrovia Vasca (ETS) erakundearen beste instalazio batzuk dauden horretan – inauguratu da Euskotrenek gaur egun egin dituen mugarri txiki eta handiak erreparatzen dituen aldi baterako erakusketa.

Iñaki Arriola Eusko Jaurlaritzako Lurralde Plangintza, Etxebizitza eta Garraio sailburuak eta Javier Seoane Euskotreneko Zuzendari Nagusiak erakusketa bisitatu dute gaur goizean. Ibilbide horretan, panel handi baten bidez, konpainiak bere berrogei urteetan igarotako uneak ikusi ahal izan dituzte. Eusko Trenbideak/Ferrocarriles Vascos, SA-k sare zahar bat jaso zuen 1982an, instalazio eta ibilgailu zaharkituekin, hainbat urtez operadore pribatuek modernizatzeko beharrezko inbertsioak egin gabe egon ondoren.

Baldintza horietan, eskainitako zerbitzuak ez zuen behar besteko kalitaterik, eta eskaerak etengabe galtzen zituen bidaiariak. Euskotrenek bere ustiategiak lehenbailehen berritu behar izan zituen, eta Eusko Jaurlaritzaren apustu publikotik jaso zuen bere bultzada nagusia, urratsez urrats, proiektuz proiektu, bere sareak gaur egun kaudimen handiko eta etorkizunerako proiektzio handiko egoera izan dezan.

Euskotrenen sorreraren 40. urteurrenaren ospakizun honetan, Iñaki Arriola Plangintza, Etxebizitza eta Garraio sailburuak gogorarazi du egungo eskaintza *"ezin dela mantendu herritartasunik gabe, haien zerbitzuei esker mugitzen diren milioika pertsonarik gabe eta, jakina, Konpainiako langilerik gabe. Mila gizon eta emakume baino gehiago, 1982an bezala, enpresaren etorkizunarekiko eta gizartearekiko zerbitzuarekiko konpromisoari bizirik eusten diotenak"*.

Euskotrenen historia erreparatzeaz gain, garraio publikoaren bilakaeran garrantzi historiko handia duten elementuak ere ikus daitezke erakusketan: 'Geltokiko buruaren' altzari multzo bat, ibilbideko kartelak, erlojuak, farolak eta telefono eramangarri zaharrak, ohiko eltzea edo trenbide-putxera, material mugikorraren maketa desberdinak...

Atxuriko erakusketa urtearen bukaerara arte egongo da ikusgai. Astelehenetik ostiralera 16:00etatik 20:00etara egongo da zabalik; asteburu eta jaiegunetan, 10:00etatik 14:00etara eta 16:00etatik 20:00etara.

Antzeko ezaugarriak dituen erakusketa bat Amarako Topo geltokian ere ikusi ahal izango da, laster iragarriko diren egunetan.

Egia esan, Euskotrenek gaur egun sozietate publiko gisa berrogei urte betetzen baditu ere, aurrekariak 1882an hasi ziren, eta orduan ireki zen bere linearik zaharrena: Bilbotik Durangorako trenbidea.

140 urte hauetako historian zehar, trenbideak ondare aberatsa sortu du Euskadin, eta Euskotrenek beti jakin izan du ondare hori baloratzen. Horrela, 1994an bere Burdinbidearen Euskal Museoa inauguratu zuen, Azpeitiko (Gipuzkoa) geltoki zaharrea egoitza duena, non Europako trenbide estuko material mugikorreko bilduma garrantzitsuenetako bat bildu den.

Mugarri historikoak: 1982tik 2022ra

- 📍 **1982:** 1982ko maiatzaren 24an Eusko Jaurlaritzaren Eusko Trenbideak/Ferrocarriles Vascos SA sozietate publikoa sortu zen, Euskotren marka komertzialagatik ezagunagoa, EAEn jatorria eta helmuga duten zabalera metrikoko trenbide-linea guztien oinordeko gisa.
- 📍 **1983:** Euskotrenen funtzionamenduari 1984ra arte eragin zioten uholdeak.
- 📍 **1988:** lehen autobus-linea Gipuzkoan, Zumarraga eta Zumaia artean. Prozesu hori 1992an finkatu zen, ibilbide berriak sartu baitziren lurralde historiko horretan.
- 📍 **1994:** Euskotrenek bere gain hartu zituen Larreinetako Funikularraren eta Burdinbidearen Euskal Museoaren azpiegiturak.
- 📍 **1995:** Euskotrenek Bilbotik Plentziara zuen linearik erabiliena (22 milioi bidaiari urtean) Metro Bilbao lehen metroko enpresa berriari utzi zion.
- 📍 **1996:** Euskotrenek merkantzien garraioa berreskuratu zuen, jasangarritasunarekin eta ingurumenarekin duen konpromisoagatik.
- 📍 **1998:** Lasarte-Oriako adarraren inaugurazioa, lasartearrei Donostiara hobeto sartzeko aukera ematen diena.
- 📍 **2002:** Bilboko tranbia berriaren inaugurazioa, hirian tranbiaren erabilera berreskuratuz lehen aldiz 50 urtetan.
- 📍 **2004:** 2004ko maiatzaren 21ean, Euskal Trenbide Sarea sozietate publikoa eratu zen, eta bertan integratu zen Euskotrenen azpiegituren arloa, Imebisarekin batera, Metro Bilbao eraikitzeke lanak egin zituen ingeniari-tza publikoarekin batera.
- 📍 **2007:** Bilbo eta Durango arteko tartearen 125 urte.
- 📍 **2008:** Gasteizko tranbiaren inaugurazioa, hiriarentzat ahalmen handiagoa duen enborreko sistema gisa.
- 📍 **2009:** Gasteizko tranbia Abetxukora arte zabaltzea
- 📍 **2011:** Euskotrenen egungo logoa
- 📍 **2017:** Euskotrenek operatzen duen, metroaren hirugarren linearen inaugurazioa Bilbon.
- 📍 **2019:** Atxuritik Durangaldera eta Donostiara trenen azken irteera.
- 📍 **2020:** Gasteizko tranbia Unibertsitateraino zabaltzea
- 📍 **2022:** Bilboko tranbia Boluetara zabaltzea

Eskaeraren bilakaera: 1.200 milioi bidaia

1.200 milioi pertsona inguruk erabili dituzte Euskotrenen zerbitzu desberdinak, trenbidea, errepidea eta tranbia, 40 urteko historian; urtean 29,6 milioi lagunek, batez beste.

Euskotrenek aldaketa nabarmenak izan ditu lau hamarkada hauetan, 1998an izandako mailarik baxuenetik (22,8 milioi bidaia) 2019an lortutako altuenera (41,1 milioi ibilbide).

Lehen ekitaldian, 1982an, Euskotrenek 30,6 milioi bidaiari eman zituen, eta zifra hori bat-batean jaitsi zen, 1983ko udako uholde katastrofikoaren ondorioz. Hala ere, euskal enpresa publikoak bere instalazioak eta material mugikorra hobetzeko egindako inbertsioek eskariaren gehikuntza progresiboaren ordaina jaso zuten, 1994an 37,9 milioi pertsonakoa izan baitzen.

Euskotrenek operatutako linearik aktiboena, Bilbotik Plentziara zihoana Metro Bilbaori lagatzeak ere hogeita milioi bidaia metropoli-operadore berrira transferitzea ekarri zuen. Ondorioz, 1996an eskaera 24 milioi pertsonakoa baino gehixeagokoa izan zen, eta zifra hori, gorabehera txikiekin, egonkor mantendu zen 2009. urtera arte, urte hartan Gasteizko tranbia berriaren emaitza positiboak agerian geratu baitziren. Horrela, azken ekitaldian, Bilboko metroa ireki zenetik lehen aldiz, hogeita hamar milioi bidaia baino gehiago egin ziren.

Gasteizko tranbiaren eskaria gero eta handiagoa denez, eta Euskotrenek Bilboko metroaren 3. linea ireki duenez, azpiegitura berri horrek Bizkaiko gainerako trenbide-zerbitzuetan izan dituen ondorioak kontuan hartuta, eta Gipuzkoan Intxaurrendoko eta Alzako geltoki berriak ireki direnez, 2018an enpresaren erregistro historiko guztiak gaintu ziren, 39,5 milioi bidaiari baitzeuden. Urtebete geroago, errekor hau hautsi egin zen: 41,1 milioi.

Zoritxarrez, eta mundu osoko garraio publikoko operadoreei gertatu zaien bezala, Covid-19ak eragindako pandemiak eten egin du Euskotrenen zerbitzuen eskaria 2005. urtetik jasaten ari zen hazkunde iraunkorra. Nolanahi ere, normaltasunera pixkanaka itzultzeak, eta laster zerbitzu berriak irekitzeak, hala nola Bilbotik eta Gasteiztik Boluetara eta Salburuara tranbiak zabaltzeak, eta 'Topoa' eraldatu izanak eskaria azkar berreskuratzea eta mugarri berriak gaintzea ahalbidetzen dute.